

Adatbázisok I.

5

Jánosi-Rancz Katalin Tünde

tsuto@ms.sapientia.ro

327A

Normalizálás

- logikai adatbázis megtervezésére szolgáló módszer
- táblázat szétbontó relációs műveletek sorozata, eredményeképpen egymással kapcsolatban álló, az eredetinél kisebb tárolási igényű relációkat kapunk
- célja: **anomáliák**, **redundanciák** kiküszöbölése.
- normálformák: 1NF, 2NF, 3NF, BCNF, 4NF, 5NF

Problémák (anomáliák):

Szállításinformációk

<i>SzállID</i>	<i>SzállNév</i>	<i>SzállCím</i>	<i>ÁruID</i>	<i>ÁruNév</i>	<i>MértEgys</i>	<i>Ár</i>
111	Rolicom	A.Iancu 15	45	Milka csoki	tábla	25000
222	Sorex	22 dec. 6	45	Milka csoki	tábla	26500
111	Rolicom	A.Iancu 15	67	Heidi csoki	tábla	17000
111	Rolicom	A.Iancu 15	56	Milky way	rúd	20000
222	Sorex	22 dec. 6	67	Heidi csoki	tábla	18000
222	Sorex	22 dec. 6	56	Milky way	rúd	22500

- Redundancia: az információk feleslegesen ismétlődnek
- Módosítási problémák: megváltoztatjuk az egyik sorban tárolt információt, miközben ugyanaz az információ változatlan marad egy másik sorban.
- Törlési problémák: ha az értékek halmaza üres halmazzá válik, akkor ennek mellékhatásaként más információt is elveszthetünk.
- Illesztési problémák: „null” értékeket viszünk be

Funkcionális függőségek

- egy vagy több adat konkrét értékéből más adatok egyértelműen következnek

SZEMÉLYI_SZÁM -> NÉV (fordítva nem)

AUTÓ_RENDSZÁM -> TIPUS, TULAJDONOS

HELY, IDŐPONT -> HŐMÉRSÉKLET

- Adott: $R(A_1, A_2, \dots, A_n)$ reláció ; $A = \{A_1, A_2, \dots, A_n\}$, $X, Y \subseteq A$

X funkcionálisan meghatározza Y -t, (Y funkcionálisan függ X -től) ha R bármely két sora megegyezik az X attribútumain, akkor meg kell egyezniük az Y attribútumain is.

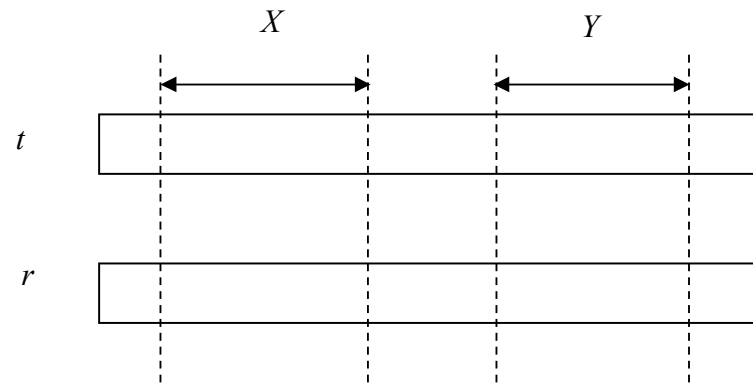
Jelölés : $X \rightarrow Y$

Relációs algebrai műveletekkel: $X \rightarrow Y$

$\forall t, r \in R$ sor esetén, melyre $\pi_X(t) = \pi_X(r)$, akkor $\pi_Y(t) = \pi_Y(r)$

Funkcionális függések

$$X \rightarrow Y$$

Ha t és r
megegyezik
ezen

Akkor itt is
meg kell
egyezniük

Parciális függőség: Ha C egy kulcsa az R relációnak, $Y \subset C$, $B \notin Y$, $Y \rightarrow B$ egy parciális függőség. (B függ a kulcs egy részétől).

példa: a SzállításiInformációk relációban $\{\text{SzállID}, \text{ÁruID}\}$ a kulcs

$\text{SzállID} \rightarrow \text{SzállNév}$ – parciális függ.

Tranzitív függőség: $Y \subset A$, $B \notin Y$, $Y \rightarrow B$ tranzitív függőség,

- ha Y nem szuperkulcs R relációban

- Y nem valódi részhalmaza R egy kulcsának.

példa:

Rendelések (RendelésSzám, Dátum, VevőID, VevőNév, Részletek),

RendelésSzám elsődleges kulcs

RendelésSzám $\rightarrow$ VevőID.

VevőID $\rightarrow$ VevőNév

1. normálforma (1NF):

- az R reláció első normálformában van, ha a relációban szereplő minden érték elemi (nem összetett vagy nem ismétlődő), azaz minden attribútum minden sorban csak egy értéket vesz fel az értelmezési tartományából.

Alkalmazottak:

SzemSzá	Név	Cím			Gyerek1	SzülDát1	...	Gyerek5	SzülDát5
		Helység	Utca	Szám					

1NF-ra alakítás

- az összetett attribútum helyett beírjuk az azt alkotó elemi attribútumokat.
- Alkalmazott (SzemSzá, Név, Helység, Utca, Szám)

Ha $A = \{A_1, A_2, \dots, A_n\}$; $R(A_1, A_2, \dots, A_n)$ reláció.

- $C, I \subset A$
- C kulcs**
- I ismétlődő attribútumhalmaz, mely k -szor ismétlődik.
- $J \subset A \quad J \cap C = \emptyset \quad J \cap I = \emptyset$
- $A = C \cup I_1 \cup I_2 \cup \dots \cup I_k \cup J$

A felbontás után kapjuk a következő két relációsémát:

$S(C, I)$ és $T(C, J)$

SzemSzám	Név	Cím			Gyerek1	SzülDát1	...	Gyerek5	SzülDát5
		Helység	Utca	Szám					

- ▶ A példa esetén:

$$C = \{\text{SzemSzám}\}$$

$$I = \{\text{GyerekNév}, \text{SzülDátum}\}$$

$$J = \{\text{Név}, \text{Helység}, \text{Utca}, \text{Szám}\}.$$

AlkalmGyerekei (SzemSzám, GyerekNév, SzülDátum)

Alkalmazott (SzemSzám, Név, Helység, Utca, Szám)

2. normálforma (2NF):

Egy reláció 2NF formában van, ha

- első normál formájú (1NF) és
- nem tartalmaz $Y \rightarrow B$ alakú parciális függőséget, ahol B nem prim attribútum.

Csak akkor tevődik fel, hogy egy reláció nincs 2NF-ben, ha a kulcs összetett.

példa: a SzállításiInformációk relációban $\{\text{SzállID}, \text{ÁruID}\}$ a kulcs

$\text{SzállID} \rightarrow \text{SzállNév}$ – parciális függ.

2NF-ra alakítás

R reláció, attribútumainak a halmaza $A = \{A_1, A_2, \dots, A_n\}$ $C \subset A$ egy kulcs.

Ha a reláció nincs második normál formában, azt jelenti

- létezik egy $B \subset A$ nem kulcs $B \cap C = \emptyset$ attribútumhalmaz,
- létezik $D \subset C$, úgy hogy $D \rightarrow B$

Az R relációt felbontjuk két relációra, melyek sémái:

$T(D, B)$ és $S(A-B)$

SzállításiInformációk relációjában:

SzállID $\rightarrow$ {SzállNév, SzállCím}

ÁruID $\rightarrow$ {ÁruNév, MértEgys}

a kulcs a $C = \{\text{SzállID}, \text{ÁruID}\}$.

$B = \{\text{SzállNév}, \text{SzállCím}\}$, $D = \{\text{SzállID}\}$.

Szállítók (SzállID, SzállNév, SzállCím)

SzállInf (SzállID, ÁruID, ÁruNév, MértEgys, Ár)

A Szállítók reláció 2NF-ben van, mivel a kulcs nem összetett, fel sem tevődik, hogy valamely attribútum függjön a kulcs egy részétől.

A SzállInf nincs 2NF-ben, mert

ÁruID $\rightarrow$ {ÁruNév, MértEgys}.

$B = \{\text{ÁruNév}, \text{MértEgys}\}$, $D = \{\text{ÁruID}\}$.

Áruk (ÁruID, ÁruNév, MértEgys),

Szállít (SzállID, ÁruID, Ár).

3. normálforma (3NF):

- az R reláció 3NF-ben van akkor és csak akkor, ha 2NF-ben van és minden olyan attribútuma, mely nem része az elsődleges kulcsnak, funkcionálisan teljesen függ az elsődleges kulcstól és csak attól.
- az R reláció harmadik normálformában (3NF) van akkor és csak akkor, ha 2NF-ben van és nem tartalmaz tranzitív függőségeket.

Rendelések (RendelésSzám, Dátum, VevőID, VevőNév, Részletek) nincs 3NF-ben

RendelésSzám $\rightarrow$ VevőID

VevőID $\rightarrow$ VevőNév

3NF-ra alakítás

Az R relációt felbontjuk két relációra, melyek sémái:

$T(D, B)$ és $S(A-B)$

$B = \{VevőNév\}$, $D = \{VevőID\}$

Vevők (VevőID, VevőNév)

RendelésInf (RendelésSzám, Dátum, VevőID)

Boyce-Codd normálforma (BCNF):

- Az R reláció BCNF-ban van akkor és csak akkor,
  - ha minden olyan esetben, ha az R -ben érvényes egy $Y \rightarrow B$ nem triviális függőség,
  - akkor az Y attribútumhalmaz az R reláció szuperkulcsa kell hogy legyen.
- A BCNF esetén elmarad a B -re vonatkozó megszorítás, hogy nem prim, tehát B lehet kulcs része.

- Postahivatal (Város, UtcaSzám, IrányítóSzám) (2NF, 3NF-ben van)

$\{\text{Város, UtcaSzám}\} \rightarrow \text{IrányítóSzám}$
 $\text{IrányítóSzám} \rightarrow \text{Város}$

- két kulcsa van a Postahivatal relációnak
 $\{\text{Város, UtcaSzám}\}$ és $\{\text{IrányítóSzám, UtcaSzám}\}$.

$\text{IrányítóSzám} \rightarrow \text{Város}$ funkcionális függőség olyan, ahol a bal oldal nem superkulcs, viszont a jobb oldal prim attribútum és épp az amit a BCNF ki akar küszöbölni.

P1 (IrányítóSzám, Város)

P2 (IrányítóSzám, UtcaSzám).

Példák

- Határozzuk meg a következő relációk kulcsát
  - Jegy(SzemSzam, Tantárgy, Dátum, Jegy)
  - Konzultáció(TanárSzSz, időpont,DiákSzSz)
  - Konferencia(Terem, Időpont, Előadás, Férőhely, Hőmérséklet)
  - Barát(Személy, Barát, Hobby)
  - Író(Szerző, Cím, Nyelv)
  - Eanyag(Tantárgy, Oktató, Jegyzet)

Példák 2

- Határozzuk meg a függőségeket a köv. relációkban
- Konferencia(Terem, Időpont, Előadás, Férőhely, Hőmérséklet)
- Foci(Csapatnév, Város, JátékosId, JátékosNév)
- Bor(BorId, Helység, Ország, Minőség, TulajId, TNév, TKNév)

Példák 3

Harmadik normál formában vannak-e a következő táblák? Ha nincs, indokoljuk meg, miért nincs, írjuk fel a létező funkcionális függőségeket és alakítsuk át 3NF-ba. Milyen problémák merülnek fel, ha az adott formában tároljuk az adatokat (módosítás, hozzáillesztés, törlés esetén)? A kapott táblák esetén határozzuk meg az elsődleges és a külső kulcsokat.

- **AtheniOlimpia** (SportolóID, SportolóNév, OrszágKod, OrszágNév, SportAgID, SportAgNév, AlSportAgID, AlSportAgNév, ElértHelyezés)
- **Betegek** (Betegid, Betegnév, Betegcím, Betegszüldat, Orvosid, Orvosnév, RendelőHelységid, RendelőHelységnév, RendelőCím, RendelőMegyekod, Betegségdátum, Betegségnév, Orvosság1, Orvosság2, Orvosság3, Orvosság4, Orvosság5)
- **Tanít** (TanárID, TanárNév, FunkcióID, FunkcióNév, TanszékID, TanszékNév,Dr-e, Fizetés, TantgyKod1, TangyNev1, ..., TantgyKod5, TangyNev5)
- **Könyvek** (Kota, Raktáriszám, Szerző1, Szerző2, Könyvcím, KiadóKod, Kiadónév, Megjév,ISBN, Példányszám, Doménium1, Doménium2, OlvasóKod, Olvasónév, Olvasócím, Dátumki, Dátumbe)
- **Videokölcsön** (Raktáriszám, Rendező, Filmcím, Szereplő1, Szereplő2, Szereplő3, Szereplő4, Szereplő5, Filmgyártó, Megjév, Kölcsönzőnév, Kölcsönzőid,Kölcsönzőcím, Kölcsönzőtel, Dátumki, Dátumbe)